gemeente
Haarlemmermeer

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Faxnummer 023 563 95 50

Cluster Beheer en Onderhoud
Contactpersoon mevrouw S. de Wit
Telefoon 0900 1852
Uw brief
Ons kenmerk X.2021.02643
Bijlage(n) Factsheet restafval NVRD
Onderwerp Verzoek raadssessie VANG (Van Afval- naar Grondstofinzameling) 2020

Verzenddatum

25 MEI 2021

Geachte heer, mevrouw,

Op 4 maart 2021 ontvingen wij van de fractie van GroenLinks een sessieverzoek over mogelijk onvoldoende maatregelen van het raadsvoorstel VANG 2020 (Van Afval- Naar Grondstoffeninzameling, RV 2020.0000853) om de doelstelling van 30 kg restafval in 2025 te kunnen halen. De fractie wil dat de gemeenteraad aanvullende kaders meegeeft. In de onderbouwing van dit verzoek van 26 maart 2021 is vermeld dat de fractie voor deze raadssessie de volgende stukken wil ontvangen:

- een analyse van de portefeuillehouder over de haalbaarheid van de doelstelling om in 2025 30 kg/inwoner restafval te hebben in Haarlemmermeer;
- een voorstel voor eventuele aanvullende maatregelen naar aanleiding van deze analyse.

In deze brief gaan wij op beide gevraagde stukken in.

Analyse haalbaarheid doelstelling VANG

a. Ambities VANG

De landelijke ambitie van VANG in 2020 was gericht op het scheiden van 75% van het huishoudelijk afval en maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar in 2020 en 30 kilogram in 2025. Deze ambitie draagt eraan bij om op landelijk niveau in 2050 een circulaire samenleving te hebben.

b. Scheidingsresultaten andere gemeenten VANG

VANG is een landelijk programma. Gemeenten werken aan restafvalvermindering. De Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten (NVRD) heeft een factsheet restafval opgesteld waarbij de effecten van het VANG-programma zichtbaar zijn (bijlage). Hierna wordt, mede aan de hand van de onderzoeksresultaten, de haalbaarheid van de doelstellingen beschreven.

c. Restafval voor uitrol VANG 2020

In onze gemeente was de hoeveelheid restafval in 2019 187 kg per inwoner. Dit is in 2020 toegenomen tot 200 kg per inwoner.
Belangrijke oorzaken hiervan zijn de stijging van de hoeveelheid huishoudelijk afval vanwege coronamaatregelen. Door deze maatregelen is landelijk de hoeveelheid huishoudelijk afval met ongeveer 13% gestegen, daarentegen is de hoeveelheid bedrijfsafval met ongeveer 30% afgenomen. Omdat de verdeling huishoudelijk afval ten opzichte van bedrijfsafval een verhouding kent van 20% staat tot 80%, betekent dit per saldo een grote vermindering van de totale hoeveelheid afval.
Daarnaast heeft het uitstel van de invoering van VANG 2018 geleid tot gelijkblijvende condities en resultaten.

d. Uitrol VANG 2020

Uit het onderzoek van de NVRD blijkt dat de scheiding van huishoudelijk afval landelijk gezien de afgelopen jaren flink is toegenomen. De meest recente cijfers uit 2019 laten zien dat het scheidingspercentage is gestegen van 50% naar ruim 60%.
De hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner is landelijk gemiddeld met 60 kg afgenomen tot ongeveer 180 kg per inwoner in 2019.

Bijna 90% van het restafval bestaat uit herbruikbare of recyclebare grondstoffen. Dit betekent dat door een verbetering van de scheidingsresultaten de hoeveelheid restafval in de toekomst kan dalen en CO_2-uitstoot kan worden vermeden. Wij hebben de maatregelen van VANG hierop gericht. De aanpassing van VANG in 2020 had met name te maken met het zoeken naar een optimale balans tussen kosten, milieu (scheidingsresultaat) en service (draagvlak). In onze brief van 7 april 2021 met kenmerk X.2021.02132 hebben wij u geïnformeerd dat wij binnenkort gaan starten met de uitrol van het nieuwe inzamelsysteem. De uitvoering gaat gepaard met een intensief communicatietraject over de gewijzigde inzamelsystemen en over afvalpreventie. Op basis van de geplande maatregelen hebben wij onze prognose van de hoeveelheid restafval in Haarlemmermeer na de realisatie van VANG 2020 gesteld op 100 kg restafval per inwoner per jaar.

e. Scheidingsresultaat na uitrol VANG 2020

Eind dit jaar verwachten wij de eerste resultaten van de eerste wijken die dan zijn overgegaan op het nieuwe inzamelsysteem. Om die reden is de analyse van de haalbaarheid nog hetzelfde zoals deze in het raadsbesluit VANG 2020 is gedaan.

f. Landelijke ontwikkelingen

Landelijk zijn er ook ontwikkelingen die van invloed zijn op de hoeveelheid huishoudelijk restafval. Momenteel wordt extra ingezet op de producentenverantwoordelijkheid. Dit betekent dat producenten (mede) verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer van de producten die door hen op de markt zijn (of worden) gebracht. Producentenverantwoordelijkheid geldt al voor de terugname en hergebruik, hoogwaardige recycling van producten in de afdank- en eindfase van wit- grijs- en bruingoed en voertuigen. Het verder uitbreiden van de producentenverantwoordelijkheid, de vermindering van de hoeveelheid verpakkingen (zoals statiegeld op kleine PET flesjes en blik) en de recycling hiervan zal leiden tot een afname van de hoeveelheid huishoudelijk restafval.

Voorstel aanvullende maatregelen

Na de invoering van VANG 2020 willen wij verdere maatregelen treffen om stap voor stap tot verbetering van de scheidingsresultaten te kunnen komen om het doel van 30 kg restafval per

inwoner te bereiken in 2025. Landelijke ervaring leert dat het doseren van maatregelen een beter resultaat geeft dan wanneer tegelijkertijd meerdere maatregelen worden doorgevoerd. Daarnaast dient de inzameling in laagbouwwijken met ondergrondse containers te worden verbeterd. Bij de invoering van VANG 2020 is deze inzamelsystematiek buiten beschouwing gelaten vanwege de achterblijvende resultaten van de inzamelproef 'Winst uit je afval'. Hier is veel milieuwinst te bereiken omdat het huidige inzamelsysteem in deze wijken verantwoordelijk is voor de hoogste kosten en het slechtste milieuresultaat.

Raadsessie VANG
Wij adviseren om een eventuele sessie over aanvullende maatregelen uit te stellen tot de scheidingsresultaten bekend zijn van de eerste wijken waarin VANG is uitgerold. Van belang is dat inwoners na de uitrol van VANG ook kunnen wennen en een nieuwe routine vinden. In de regel duurt zo'n proces drie maanden. In het komend voorjaar (2022) verwachten wij u een tussenrapportage te kunnen sturen over de eerste effecten van de uitrol van VANG.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris,	de burgemeester,
drs. Carel Brugman	Marianne Schuurmans-Wijdeven

Factsheet restafval

Afvalproductie wereldwijd
Wereldwijd neemt de afvalproductie steeds verder toe. De wereld genereert jaarlijks ruim 2 miljard ton aan huishoudelijk afval. In deze lineaire economie raken de natuurlijke hulpbronnen uitgeput en wordt het milieu aangetast. Vandaar het streven naar een circulaire economie waarin de waarde van producten, materialen en hulpbronnen zo lang mogelijk kan worden behouden en de afvalproductie tot een minimum wordt beperkt.

Hoeveelheid huishoudelijk afval in Nederland stabiel
Nederlandse huishoudens produceren jaarlijks bijna 500 kg afval per persoon. Vanaf 1993, het jaar waarin Nederland serieus met afvalscheiding aan de slag ging, schommelt deze hoeveelheid tussen de 480 en 570 kg per persoon. Vanaf 2013 is de totale afvalhoeveelheid per inwoner redelijk stabiel gebleven rond de 495 kg per inwoner per jaar. Indien rekening wordt gehouden met de groei van de bevolking is er tussen 2014 en 2019 sprake van een lichte daling van 2% huishoudelijk afval per inwoner (preventie).

Hoeveelheid afvalscheiding gestegen
Het grootste deel van het huishoudelijk afval bestaat uit stromen die prima te recyclen zijn en waarvoor door gemeenten en de afvalsector effectieve inzamel- of nascheidingssystemen zijn ingericht. Een steeds groter deel van het huishoudelijk afval wordt dan ook gescheiden om te worden gerecycled. Het scheidingspercentage is vanaf het begin van de afvalscheiding vrij snel opgeklommen naar ca. 45% en heeft tot aan 2011 steeds tussen de 45% en 50% geschommeld. Vanaf 2015, de start van het programma VANG-HA, zit er weer een duidelijk stijgende lijn in het scheidingspercentage van huishoudelijk afval. In 2019 bedraagt het scheidingspercentage ruim 60%.

Kwaliteit verdient aandacht
Al het gescheiden ingezamelde afval wordt aangeboden voor recycling. Dat wil niet zeggen dat de totale hoeveelheid gescheiden afval ook volledig wordt gerecycled want niet alle grondstoffen zijn recyclebaar en het inzamel, sorteer- en recyclingproces zelf kent ook verliezen. Verder spelen marktprijzen voor primaire grondstoffen ook een rol in de mate waarin secundaire grondstoffen worden ingezet. Deze verliezen verschillen per deelstroom en per verwerker. Zo bedraagt de gemiddelde vervuilingsgraad van gft-afval 3 tot 4% wat kan leiden tot een verlies aan grondstoffen van 9 tot 12%.

Hoeveelheid huishoudelijk restafval in Nederland gedaald
De totale hoeveelheid huishoudelijk restafval die uiteindelijk verbrand moet worden in Nederlandse afvalenergiecentrales in 2019 is ten opzichte van 2014, het jaar voorafgaand aan het programma VANG-HA, met ongeveer 880 Kton afgenomen. Per inwoner betekent dit een afname van de hoeveelheid restafval met gemiddeld 60 kg tot ongeveer 180 kg per inwoner in 2019. Omgerekend naar het aantal vuilniswagens is een afname van 880 Kton in totaal ongeveer 88.000 minder volle vuilniswagens met restafval (uitgaande van 10 laadvermogen ton). Elk jaar weer. Omgerekend naar het aantal volle huisvuilzakken betekent 60 kg minder restafval ongeveer 10 huisvuilzakken minder

per inwoner per jaar. Voor heel Nederland betekent dit dat in 2019 in vergelijking met 2014 jaarlijks ruim 170 mln minder volle huisvuilzakken rechtstreeks de verbrandingsoven in gaan.

Meer grondstoffen ingezameld

In vergelijking met 2014 (het jaar voor de start van het Uitvoeringsprogramma VANG-HA) is de hoeveelheid gescheiden deelstromen toegenomen met ongeveer 1.050 Kton. In vergelijking met 2014 werden in 2019 in totaal 1050 Kton meer grondstoffen gescheiden. 700 Kton via scheiding aan de bron en ruim 350 ton via nascheiding (PMD, de vergisting van de organische fractie, en vooral ook de nascheiding van grof huishoudelijk restafval in o.a. hout, metalen, en kunststoffen). Het verschil tussen de 1050 Kton met de afname van de hoeveelheid restafval (880 Kton) is een gevolg van de totale relatieve toename van de hoeveelheid huishoudelijk afval door de groei van het aantal inwoners.

Inzoomend op de verschillende deelstromen van huishoudelijk afval die aan de bron worden gescheiden (700 Kton) is voor bijna alle stromen een positieve verschuiving zichtbaar in de periode 2014-2019 (op basis van de jaarlijkse CBS-cijfers zoals ontvangen van de gemeenten). Met name gft-afval, kunststofverpakkingsafval en houtafval laten een flinke stijging zien.

• Gft-afval	+ 207	Kton
• Oud papier en karton	- 76	Kton
• Textiel	+ 19	Kton
• Verpakkingsglas	+ 18	Kton
• Kunststofverpakkingsafval/ PMD-fractie	+ 209	Kton
• Grof tuinafval	+ 21	Kton
• AEEA	+ 11	Kton
• Harde kunststoffen	+ 12	Kton
• Matrassen	+ 10	Kton
• Schoon puin	+ 73	Kton
• Houtafval (A/B/C-hout)	+ 145	Kton
• Metalen	+ 20	Kton

Nog veel grondstoffen in huishoudelijk restafval

Rijkswaterstaat onderzoekt jaarlijks de samenstelling van het Nederlands huishoudelijk restafval. Uiteindelijk blijkt slechts een klein deel van het huishoudelijk afval niet te recyclen en dus restafval. Bijna 90% van het afval dat als restafval wordt ingezameld bestaat uit grondstoffen waarvan een groot deel recyclebaar is. Het Nederlands huishoudelijk restafval bestond in 2018 voor 31% uit gft-afval. Ook papier/karton en kunststoffen zijn, met respectievelijke aandelen van 19% en 13%, omvangrijke componenten in het huishoudelijk restafval. Samen vormen deze drie componenten bijna twee derde van het Nederlands huishoudelijk restafval. Van de relatief kleinere hoofdcomponenten zijn incontinentiemateriaal en textiel met 8,3% en 5,9% de grootste.

Afvalscheiding levert een forse bijdrage aan de klimaatdoelen

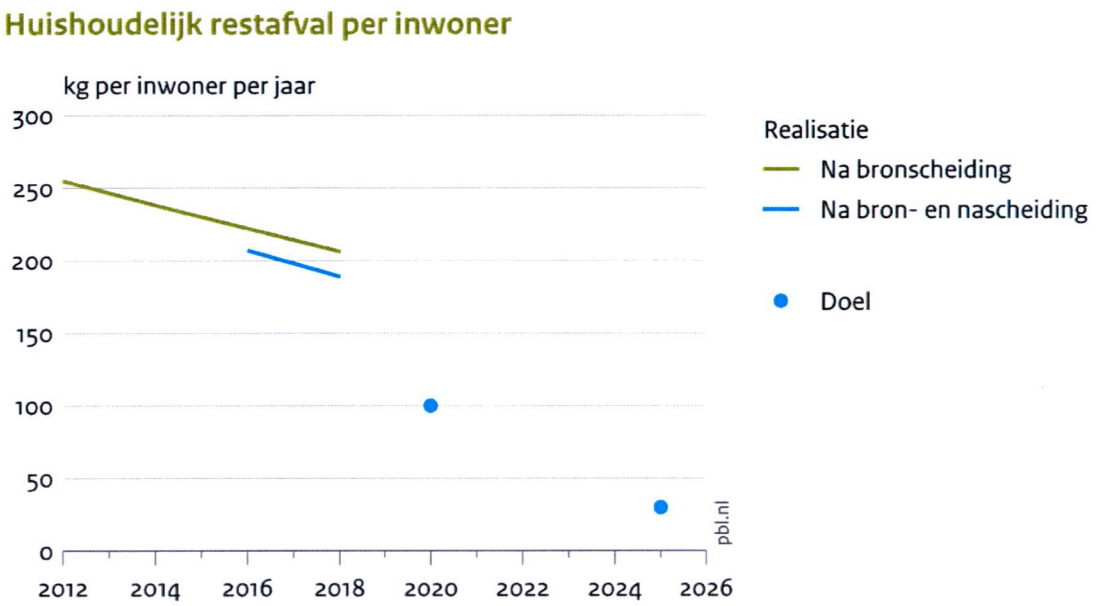
De gescheiden inzameling van huishoudelijk afval draagt bij aan de realisatie van klimaatdoelen. Een eerste ruwe berekening op basis van een nieuwe studie naar de klimaatimpact van afvalverwerkroutes in Nederland (CE-Delft 2020) laat zien dat de besparing aan CO_2 -equivalenten

door de extra scheiding van huishoudelijk afval in de periode 2014-2019 (exclusief nascheiding) ongeveer 0,5 Mton ton bedraagt. Dit lijkt weinig bij een jaarlijkse Nederlandse CO_2-uitstoot van net iets minder dan 200 Mton per jaar maar dat beeld wordt anders als je weet dat 1 ton CO_2 besparing gelijk staat aan zeven vluchten naar Parijs of een rit van 5800 km met een gemiddelde auto. Alleen al de bronscheiding van 700 Kton levert dus een besparing op van 500 Kton aan CO_2-equivalenten; 0,71 kilogram besparing aan CO_2 -equivalenten per kilogram restafval.

Afval scheiden loont

Ondanks de stijgende kosten voor de verwerking van restafval en de dalende opbrengsten voor grondstoffen blijkt uit de Benchmark Afval (peiljaar 2019) dat de totale inzamel- en verwerkingskosten per ton voor bijna alle grondstoffen lager liggen dan die voor restafval. Ofwel, afval scheiden is nog steeds lonend. Alleen voor PMD liggen de totale inzamel- en verwerkingskosten hoger. Deze worden echter gedragen of vergoed door de producenten. Ook uit het rapport Diftar als Beleidsinstrument voor huishoudelijk afvalbeheer (IPR-Normag 2021) blijkt dat (diftar-)gemeenten met minder restafval, doorgaans gemiddeld gezien ook een lagere afvalstoffenheffing hebben.

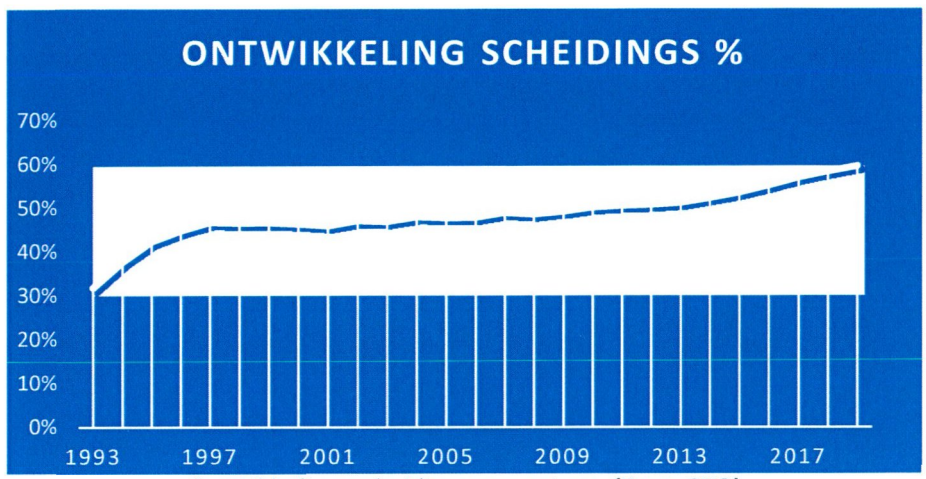
Figuren en tabellen

Bron: RWS

Ontwikkeling totale hoeveelheid huishoudelijk afval (bron: CBS)

Ontwikkeling scheidingspercentage (Bron CBS)